

Παρεμβολή (interference) και αύξουσα τυποποίηση
(growing standardization) στη μετάφραση ειδικών
επιστημονικών κειμένων

Ι.Ε. Σαριδάκης

Ιόνιο Πανεπιστήμιο

Η παρεμβολή ως μεταφραστικό διαπολιτισμικό φαινόμενο

(πβ. Itamar Even-Zohar 2005)

- *Αρχή 1:* Η παρεμβολή δεν είναι πάντοτε ορατή στον πολιτισμό υποδοχής
- *Αρχή 2:* Πολιτισμική ασυμμετρία συστημικής επαφής → ασυμμετρία στη μεταφορά γλωσσοπολιτισμικών στοιχείων. Λέξεις-κλειδιά: κύρος (*prestige*), επικράτηση (*dominance*). Σχέση όχι *a priori* ετεροβαρής.
- *Αρχή 3:* Η παρεμβολή δημιουργεί διαστρωματώσεις
- *Αρχή 5:* Η παρεμβολή εμφανίζεται σε συστήματα αδύναμα να παραγάγουν τα μεταφερόμενα στοιχεία

Παρεμβολή - προσεγγίσεις

Newmark (1991)

Γενικό μοντέλο περιγραφής όλων των μετατοπίσεων

Mauranen (2004)

Γενική τάση, που παρατηρείται σε κάθε γλωσσικό ζεύγος

Πρόσβαση σε διάφορους τύπους συγκρίσιμων Σωμάτων Κειμένων ή σε ad hoc κειμενικές συλλογές, από ανοικτές πηγές

Συσχέτιση με τη διδακτική της μετάφρασης

Αύξουσα τυποποίηση, Μεθοδολογική σύνθεση

Διάρρηξη της υφής (texture) του ΚΠ, προς μια περισσότερο στοχοκεντρική προσέγγιση της μετάφρασης (Toury 1995)

Περιορισμός της ποικιλομορφίας στις υφολογικές επιλογές της ΓΣ

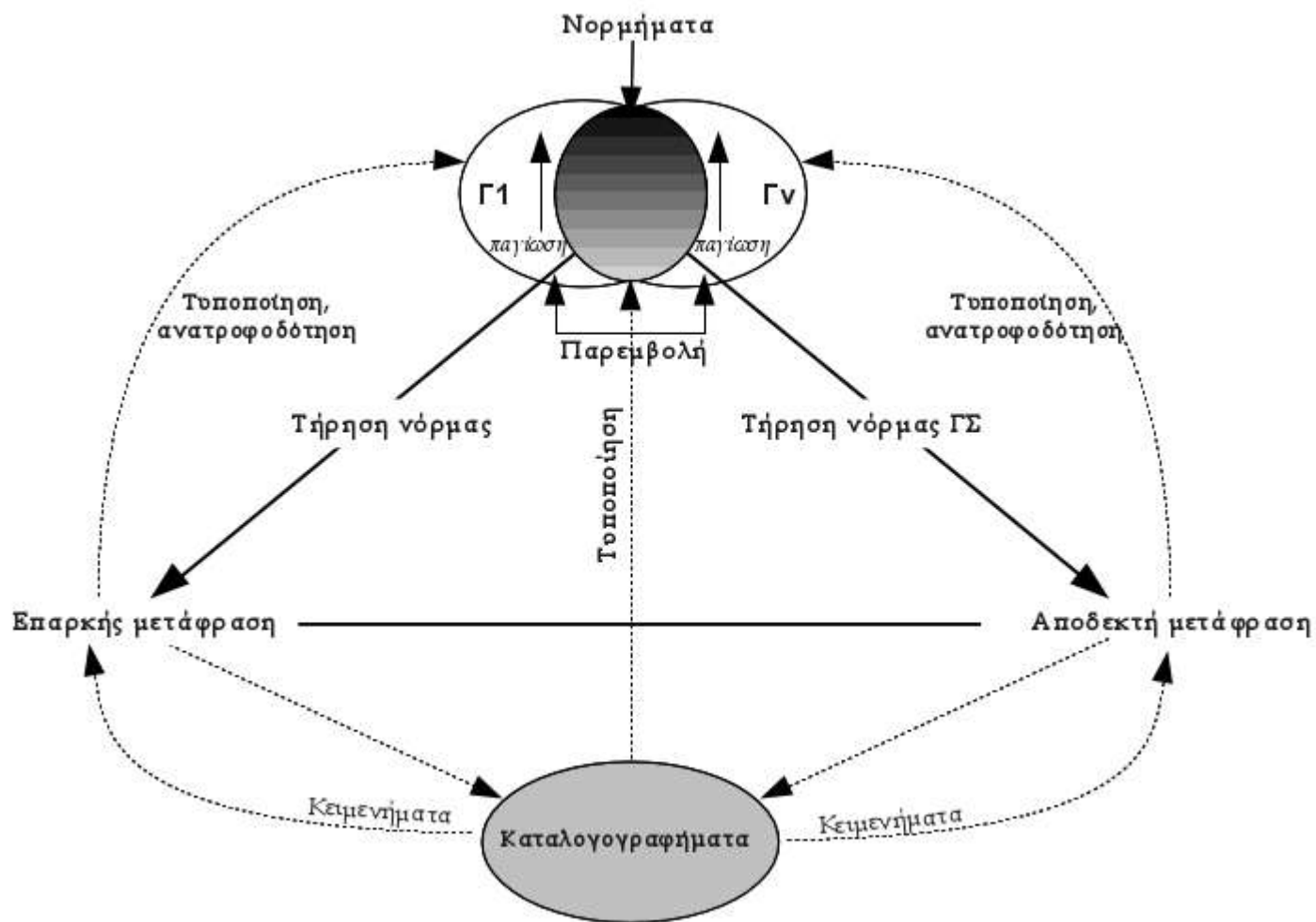
Περιορισμός της μεταφραστικής δημιουργικότητας

Στροφή στην ασφάλεια των λεξικογραμματικών επιλογών της ΓΣ

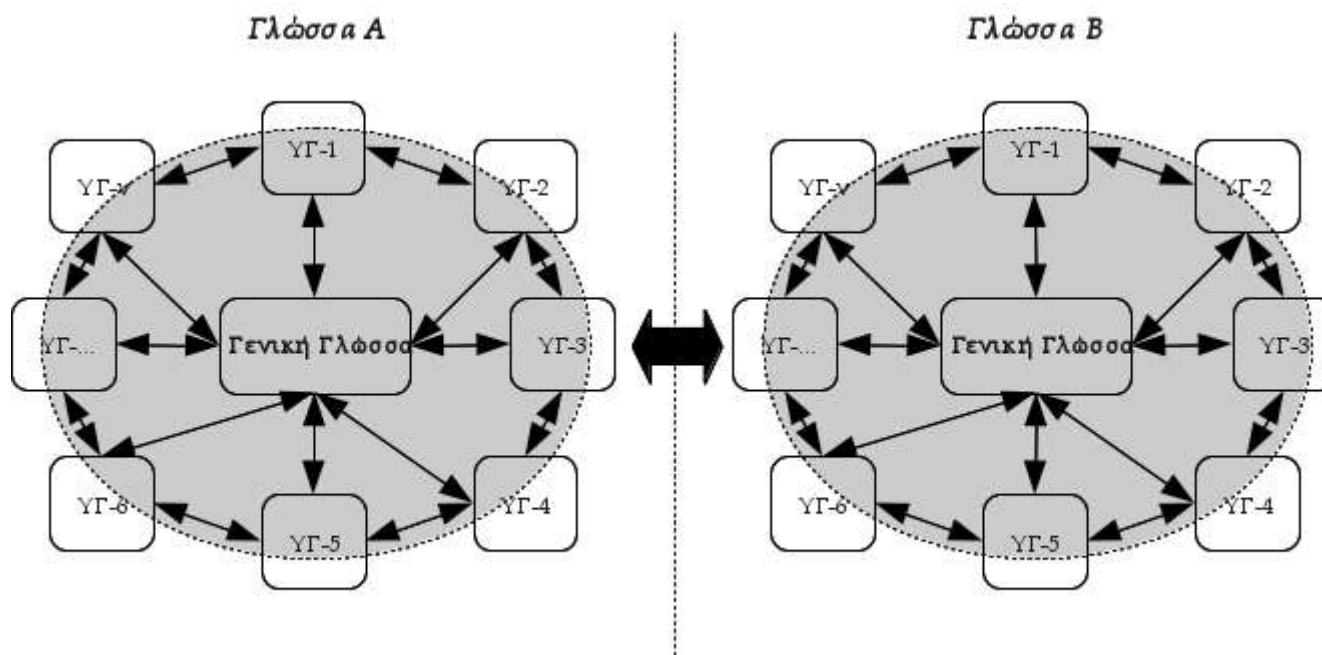
... Επικάλυψη με τα καθολικά της Μετάφρασης; (Baker 1993 κε).

... Προσαρμογή (adaptation) αντί μεταφοράς (transfer) (Vinay & Darbelnet 1958[1977])

Πιθανολογικοί νόμοι, σχηματοποίηση

Λειτουργική διάδραση φυσικών γλωσσών

Πειραματική διερεύνηση -1. Σχηματοποίηση

Μεταφράσματα φοιτητών (ΚΠ_A, ΚΠ_B)

Δείγματα τεχνικού επιστημονικού λόγου

Καταγραφή επιλογών: Λεξιλογικό-σημασιολογικό και υφολογικό επίπεδο (Μπατσαλιά & Σελλά 2010)

Κωδικοποίηση και ερμηνεία επιλογών *ex post facto* (ΚΠ_B): διερεύνηση *function, process* (Halliday 1978, Hatim 1997):

(α) ιδεική μεταλειτουργία

(β) διαπροσωπική και κειμενική μεταλειτουργία των κειμένων

Σχολιασμός δύο επιπέδων

(α) Μεταφραστικών σφαλμάτων (κατά IoL 1996)

(β) Πιθανολογούμενης συντακτικής και λεξιλογικής παρεμβολής

... Συσχέτιση, ερμηνεία

Πειραματική διερεύνηση – 2. Μεταφραστικά σφάλματα

Ονομασία δείκτη	Περιγραφή
DEC	Σοβαρό έλλειμμα αποκωδικοποίησης του προτασιακού ή κειμενικού νοήματος του ΚΠ.
ENC	Σοβαρό έλλειμμα εκφοράς του προτασιακού ή κειμενικού νοήματος στο εξεταζόμενο τεμάχιο λόγου, εστιαζόμενο στο επίπεδο της επανέκφρασης στη ΓΣ.
GR	Συντακτικές δομές ΚΠ ή ΚΣ, με ελάσσονα (υποσημειούμενη) επίπτωση στην επιτέλεση.
GR+DEC	Βλπ. DEC
GR+ENC	Βλπ. ENC
GR+REG	Βλπ. REG
LEXINT	Ένδειξη λεξιλογικής παρεμβολής.
REG	Αναντιστοιχία επιπέδου λόγου (register), κυρίως δε και στο <i>πλαίσιο</i> (tenor) και τον <i>τρόπο</i> (mode) (Hatim 1997: 25 κε) μεταξύ ΓΣ-ΚΣ.
STAND	Ένδειξη πιθανολογούμενης τοποποίησης.
SYNTINT	Ένδειξη πιθανολογούμενης συντακτικής παρεμβολής.
TERM	Ανεπαρκής ή εσφαλμένη χρήση λεξήματος, με αναφορά είτε στο κειμενικό νόημα του ΚΠ, είτε σε αυτό του ΚΣ, στο σημαίνον ή στο σημαινόμενο.
TERM+ENC	Βλπ. TERM
TERM+REG	Βλπ. TERM

Πειραματική διερεύνηση – 3. Σχολιασμός (GATE)

The screenshot displays the GATE software interface. At the top, there are several tabs: "Annotation Sets", "Annotations List", "Annotations Stack", "Co-reference Editor", "Text", and a magnifying glass icon. The main window shows a text document with various words and phrases highlighted in different colors (purple, yellow, green, red, blue). The text is in Greek and discusses Location-Based Services (LBS), GIS, and GPS. To the right of the text window, there is a panel titled "Translation Markup" with a list of options, each with a checkbox and a colored background:

- GR (Yellow)
- GR+DEC (Purple)
- GR+ENC (Pink)
- GR+REG (Cyan)
- LEXINT (Red)
- REG (Green)
- REG+ENC (Red)
- SYNTINT (Light Green)
- TERM+DEC (Yellow)
- TERM+ENC (Purple)
- TERM+REG (Pink)

The text in the main window is as follows:

[A2]
Θεσιπαγείς υπηρεσίες (LBS) μπορούν να οριστούν οι υπηρεσίες που ενσωματώνουν στη γεωγραφική θέση μιας κινητής συσκευής άλλες πληροφορίες ώστε να παρέχουν επιπλέον ανέσεις στο χρήστη. Υπό αυτό το σκεπτικό, τα LBS επιβάλλεται να διαθέτουν Συστήματα Γεωγραφικών Περιοχών (GIS) και Παγκόσμια Συστήματα Εντοπισμού Θέσης (GPS) με σκοπό να παρέχουν πληροφορίες που είναι γεωγραφικά πλησιέστερες στην τοποθεσία που βρίσκεται ο χρήστης. Οι εφαρμογές που διαθέτουν (τα LBS) χρησιμοποιούνται ευρέως στην ανίχνευση τοποθεσίας, στην παροχή βοήθειας στους τουρίστες, τον έλεγχο και την παρακολούθηση της κίνησης καθώς και την ασφάλεια.
Καθώς το Διαδίκτυο συνεχίζει να εξελίσσεται, είμαστε σε θέση να πετύχουμε την παροχή πληθώρας πληροφοριών. Οι χρήστες, όταν μετακινούνται, θέλουν να βρискουν αφηρημένες και κατά παραγγελία πληροφορίες και να αναγνωρίζουν πληροφορίες σ' ένα συγκεκριμένο γεωγραφικό χώρο. Επομένως, έκτακτα αναγκαίο είναι να παρέχονται υπηρεσίες που βασίζονται στις προτιμήσεις και το ιστορικό του χρήστη, αλλά παράλληλα να είναι γεωγραφικές, γρήγορες, σταθερές και σημασιολογικές.
Οι εφαρμογές των LBS προϋποθέτουν την ύπαρξη λογισμικού πράκτορα, την ενσωμάτωση δεδομένων καθώς επίσης βασικά στοιχεία της τεχνολογίας των πληροφοριών, όπως GIS, GPS, βάσεις δεδομένων και ασφάλεια για να λαμβάνουν τις γνώσεις που είναι ειδικά διαμορφωμένες για τους χρήστες κινητού από τεράστια περιεχόμενα. Η τεχνολογία της οντολογίας θεωρείται μια λύση ενσωμάτωσης και ανάλυσης διάχυτων πηγών δεδομένων από τις προτάσεις των πωλητών και το Διαδίκτυο. Οι οντολογίες ορίζουν τις κοινές λέξεις και έννοιες που χρησιμοποιούνται για να περιγράψουν και να αντιπροσωπεύσουν ένα συγκεκριμένο τομέα γνώσης. Αποτελούν ουσιαστικές συστατικές του σημασιολογικού Διαδικτύου, το οποίο είναι το Διαδίκτυο της επόμενης γενιάς και στοχεύει στην παροχή έξυπνων υπηρεσιών. Η δημιουργία οντολογιών σε κάποιους τομείς, όπως είναι τα ταξίδια, η εκπαίδευση και τα ιατρικά δεδομένα έχει συμβάλει στην ενσωμάτωση διαφορετικών συντάξεων δεδομένων από τις προτάσεις των πωλητών και το Διαδίκτυο και την παροχή ουσιαστικών σημασιολογικών πληροφοριών, ολοκληρωμένων όρων και γνώσης που προέρχεται από συμπεράσματα.
Η έρευνα που πραγματοποιείται πάνω σε σημασιολογικά θέματα προσαρμογής πληροφοριών στα LBS, για τους χρήστες που βρίσκονται σε συνεχή κίνηση, βρίσκεται υπό επεξεργασία τα τελευταία χρόνια. Η έρευνα έχει αποδειχθεί μια μέθοδος ικανοποίησης των αναγκών των χρηστών όσον αφορά τις υπηρεσίες που προσφέρει το κινητό. Παρόλ' αυτά,

Πειραματική διερεύνηση – 4.1 Ευρήματα, παραδείγματα

(1) [CB5]

[ο μεταφραστής] οφείλ[ει], μεταξύ άλλων, να υποτάξ[ει] [το κείμενο] στις ιδέες και τις αξίες της γλώσσας- στόχου και κατ' επέκταση του πολιτισμού υποδοχής, θέτοντας ως πρώτιστο μέλημα το μετάφρασμα να μη μυρίζει 'μετάφραση'.

[...] παρά τη στενότητα επιλογών που επιβάλλει η τεχνική γλώσσα, ο συντάκτης επιδιώκει να προσδώσει αμεσότητα στο κείμενο με τη χρήση ανεπίσημου λόγου (*informal expressions*) και αυτό διατηρήθηκε στο μέγιστο δυνατό βαθμό στο μετάφρασμα

(2) [B5]

For instance, this chapter introduces you to a number of utilities—some of them created by one of the authors, Jan—that let you test and debug a regular expression before you bury it in code where errors are harder to find.

Για παράδειγμα, το κεφάλαιο αυτό σας παρουσιάζει μια σειρά από βοηθητικά προγράμματα –κάποια από τα οποία δημιούργησε ένας από τους συγγραφείς, ο Jan Goyvartes- τα οποία σας επιτρέπουν να ελέγξετε και να αποσφαλματώσετε μια κανονική έκφραση πριν την εισάγετε στον κώδικά σας, όπου τα σφάλματα εντοπίζονται δυσκολότερα.

(3) [CB4]

επειδή ακριβώς ο στόχος του [κειμένου] είναι να εξηγήσει λεπτομερώς και με όσο πιο απλά βήματα και λόγια την κάθε έννοια ή ενέργεια που αναλύει, αυτό επηρεάζει και την λιτότητα στην έκφραση όπως επίσης και την χρήση απλού λεξιλογίου, πράγμα που πρέπει να διατηρηθεί και στο μετάφρασμα του κειμένου.

(4) [CB3]

η απόδοση του [κειμένου] θα πρέπει να εξυπηρετεί την λειτουργία που έχει επιλέξει για το κείμενο ο συγγραφέας. Έτσι, έχει διατηρηθεί το β' πληθυντικό πρόσωπο, καθώς είναι σημαντικό για να επιτευχθεί αμεσότητα και να γίνεται εύκολα αντιληπτό από τον αναγνώστη. Επίσης, το ύφος του κειμένου παρέμεινε λιτό και έχοντας απλή σύνταξη, ώστε να εξυπηρετεί την πληροφοριακή λειτουργία του κειμένου και να συντελεί στην σταδιακή εξοικείωση του αναγνώστη με το αντικείμενο ανάλυσης.

Πειραματική διερεύνηση – 4.2 Ευρήματα, παραδείγματα

(5)

[SA05] The research has been demonstrated as a method [...]

[A1] Η έρευνα παρουσιάζεται ως μια μέθοδος

[A2] Η έρευνα έχει αποδειχθεί μια μέθοδος

[A3] Η έρευνα αποδείχτηκε ως μια μέθοδος

(6)

[SB21], [LB17] You can use them to verify whether input fits into the text pattern, to find text that matches the pattern within a larger body of text [...] and to shoot yourself in the foot.

[B1] Μπορείς να το χρησιμοποιήσεις για να επαληθεύσεις το κατά πόσον η εισαγωγή δεδομένων ταιριάζει στο κείμενο-υπόδειγμα, για να βρεις κείμενα που να ταιριάζουν στο κείμενο-υπόδειγμα σε ένα μεγαλύτερο σώμα κειμένου [...] ή ακόμη και για να πυροβολήσεις το πόδι σου!

[B5] Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε τις κανονικές εκφράσεις για να επαληθεύσετε αν μια εισαγωγή ταιριάζει στο πρότυπο κειμένου, να βρείτε κείμενο που να ταιριάζει στο πρότυπο εντός ενός μεγαλύτερου σώματος κειμένου [...] αλλά και να κάνετε πειραματισμούς με ακολουθίες κειμένου όπως της «shoot yourself in the foot».

Πειραματική διερεύνηση – 4.3 Ευρήματα, παραδείγματα

ST	DEC	GR+DEC	GR+ENC	GR+REG	REG	TERM+DEC	TERM+ENC	TERM+REG	Total
ST_A	0	5	1	2	1	8	13	3	33
ST_B	0	7	3	1	7	13	7	6	44
Total	0	12	4	3	8	21	20	9	77

(10)
[SB17] before you start or when you get frustrated by your use of regular expressions and want to bolster your understanding

[B2] πριν αρχίσετε ή όταν θα έχετε μπερδευτεί με τον τρόπο που χρησιμοποιείτε τις κανονικές εκφράσεις και θα θέλετε να τις διασαφηνίσετε

(11)
[SB23] If your job involves manipulating or extracting text on a computer, a firm grasp of regular expressions will save you plenty of overtime.

[B3] Εάν η εργασία σας συμπεριλαμβάνει επεξεργασία ή εξαγωγή κειμένου σε υπολογιστή, μια βαθιά κατανόηση των κανονικών εκφράσεων θα σας γλιτώσει από πολλές υπερωρίες.

[B4] Εάν η εργασία σας συμπεριλαμβάνει την επεξεργασία ή εξαγωγή κειμένων σε έναν υπολογιστή, μια βαθιά κατανόηση και αφομοίωση των κανονικών εκφράσεων θα σας γλιτώσει από πολλές υπερωρίες.

Συμπεράσματα

- (α) Μεταφραστικές Επιλογές: «Επίπεδο ανάλυσης» πιθανολογικών νόμων.
- (β) Πιθανολογικοί νόμοι: Επιπρόσθετο επίπεδο ερμηνείας της μεταφραστικής επιτέλεσης.
- (γ) Ανάλυση των «γενικών» κατηγοριών
- (δ) Γενεσιουργά αίτια, συσχέτιση με φυσική εκφορά λόγου
- (ε) Πιθανολογικοί «συμπεριφορικοί» νόμοι vs. καθολικά της μετάφρασης

Πρακτικοί στόχοι

(στ) Επέκταση ερευνητικού corpus.

(ζ) Διασύνδεση δεδομένων με εφαρμογές περιήγησης ιστού

Υλικό διαθέσιμο στη δ/νση:

<https://e-class.ionio.gr/courses/DFLTI141/>

Αναφορές

- Agorni, M. (2007). Locating Systems and Individuals in Translation Studies. In: Wolf, M., Fukari, A. (eds). *Constructing a Sociology of Translation*. Amsterdam: John Benjamins, 123-134.
- Antia, B.E. (2000). *Terminology and Language Planning: An Alternative Framework of Practice and Discourse*. Amsterdam: John Benjamins.
- Baker, M. (1993). Corpus Linguistics and Translation Studies. Implications and Applications. In: Baker, M., Francis, G., Tognini-Bonelli, E. (eds). *Text and Technology. In Honour of John Sinclair*. Amsterdam: John Benjamins, 233-250.
- Baker, M. (1995). Corpora in Translation Studies: An Overview and Some Suggestions for Future Research. *Target* 7.2(1995), 223-243 [doi: 10.1075/target.7.2.03bak].
- Baker, M. (1996). Corpus-based Translation Studies. The Challenges that Lie Ahead. In: Somers, H. (ed). *Terminology, LSP and Translation. Studies in Honour of Juan C. Sager*. Amsterdam: John Benjamins, 175-186.
- Bausch, K.-R. (1977). Zur Übertragbarkeit der Übersetzung als Fertigkeit auf die Übersetzung als Übungsform. *Die Neueren Sprachen*. 26(1977), 517-535.
- Chartered Institute of Linguists (2006). *Diploma in Translation: Handbook and Advice to Candidates*. London: Institute of Linguists Educational Trust.
- Chesterman, A. (1997). *Memes of Translation. The Spread of Ideas in Translation Theory*. Amsterdam: John Benjamins.
- Chesterman, A. (1998). Causes, Translations, Effects. *Target*. 10.2(1998), 201-230 [doi: 10.1075/target.10.2.02che].
- Chesterman, A. (2003). Contrastive Textlinguistics and Translation Universals. In: Willems, D, Defrancq, B., Colleman, T., Noël, D. (eds). *Contrastive Analysis in Language. Identifying Linguistic Units of Comparison*. London: Palgrave MacMillan, 213-229 [και στο: Σαριδάκης, Ι.Ε. (2011). Αντιπαραβολική Κειμενογλωσσολογία και Μεταφραστικά Καθολικά. Μετάφραση, του Α. Chesterman. Μετάφραση, προλογικό σημείωμα και σχολιασμός. *Dictio* (Επιστημονική Επετηρίδα 2010. Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο). 4(2011), υπό έκδοση].
- Chesterman, A. (2008). On Explanation. In: Pym, A., Shlesinger, M., Simeoni, D. (eds). *Beyond Descriptive Translation Studies*. Amsterdam: John Benjamins, 363-379.
- Chesterman, A. (2004). Beyond the Particular. In: Mauranen, A., Kujamäki, P. (eds), *Translation Universals. Do They Exist?*. Amsterdam: John Benjamins, 33-49.
- Corder, S.P. (1973). *Introducing Applied Linguistics*. London: Penguin.
- Crystal, D. (1997). *A Dictionary of Linguistics and Phonetics*. 4th ed. [(2000). *Λεξικό Γλωσσολογίας και Φωνητικής*. Μτφση: Γ. Ξυδόπουλος. Αθήνα: Εκδόσεις Πατάκη].
- Domínguez Pérez, M. (2010). Translation, Interference, Contact. In: Holmberg, C.-G., Ljung, P.E. (eds). *IASS 2010 Proc.* (2011) [<http://nile.lub.lu.se/ojs/index.php/IASS2010> - 10.8.2011].
- Even-Zohar, I. (1990a). Translation and Transfer. *Poetics Today*. 11.1(1990), 73-78 [και: Itamar Even-Zohar (2001). Μετάφραση και Μεταβίβαση. In: Γούτσος, Δ. (επιμ.-μτφση). *Ο Λόγος της Μετάφρασης. Ανθολόγιο Σύγχρονων Μεταφραστικών Θεωριών*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, 75-80].

- Even-Zohar, I. (1990b). The Literary System. *Poetics Today*. 11.1(1990), 27-44.
- Even-Zohar, I. (1997). Factors and Dependencies in Culture: A Revised Outline for Polysystem Culture Research. *Canadian Review of Comparative Literature*. 24.1(1997), 15-34 [<http://ejournals.library.ualberta.ca/index.php/crcl/article/download/3674/2951> - 1.9.2011].
- Even-Zohar, I. (2005). Laws of Cultural Interference. In: idem. *Papers in Culture Research* [<http://www.tau.ac.il/~itamarez/works/papers/papers/laws-of-cultural-interference.pdf> - 5.8.2011].
- Frawley, W. (1984 [2000]). Prolegomenon to a Theory of Translation. In: Venuti, L. (ed). *The Translation Studies Reader*. London, Routledge, 250-263.
- Gouadec, D. (2007). *Translation as a Profession*. Amsterdam: John Benjamins.
- Goutsos, D. (2005). The Interaction of Generic Structure and Interpersonal Relations in Two-Party e-Chat Discourse. *Language@Internet* 2 (2005). [<http://www.languageatinternet.de/articles/2005/188> - 7.8.2011].
- Greaves, C. (2008). *ConcGram 1.0. A Phraseological Search Engine*. e-Book Manual. Amsterdam: John Benjamins [<http://www.benjamins.com/jbp/series/CLS/1/manual.pdf> - 10.8.2011].
- Grice, H.P. (1989 [1991]). *Studies in the Way of Words*. Cambridge, Mass: Harvard University Press.
- Halliday, M.A.K. (1978). *Language as Social Semiotic*. London: Arnold.
- Halliday, M.A.K. (2004). *An Introduction to Functional Grammar*. London: Hodder Education.
- Halliday, M.A.K., Hasan, R. (1985). *Language, Context and Text: A Social Semiotic Perspective*. Victoria: Deakin University Press.
- Hatim, B. (1997). *Communication across Cultures. Translation Theory and Contrastive Text Linguistics*. Exeter: University of Exeter Press.
- Hatim, B., Mason, I. (1990). *Discourse and the Translator*. London: Longman.
- Hermans, T. (1999). *Translation in Systems. Descriptive and System-Oriented Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome.
- Hoey, M. (2005). *Lexical Priming. A New Theory of Words and Language*. London: Routledge.
- Humboldt, W. von (1836). *Über die Verschiedenheit des menschlichen Sprachbaues*. Berlin: Königlich Akademien der Wissenschaften.
- Kennedy, G. (1998). *An Introduction to Corpus Linguistics*. London: Longman.
- Kenny, D. (2001). *Lexis and Creativity in Translation*. Manchester: St. Jerome.
- Kroll, J.F., Stewart, E. (1994). Category Interference in Translation and Picture Naming: Evidence and Asymmetric connection between Bilingual Memory Representations. *Journal of Memory and Language* . 33.2(1994), 149-174.
- Laviosa, S. (1998). Universals of Translation. In: Baker, M., Malmkjær, K. (eds). *Routledge Encyclopedia of Translation Studies*. London: Routledge.
- Levý, J. (1974). *Iskustvo perevoda* [The Art of Translation]. Moscow: Progress.
- Malmkjær, K. (2005). *Linguistics and the Language of Translation*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Marmaridou, S. (2000). *Pragmatic Meaning and Cognition*. Amsterdam: John Benjamins.
- Martinet, A. (1960). *Éléments de Linguistique Générale*. Paris: Armand Colin.
- Martinet, A. (1975). *Évolution des Langues et Reconstruction*. Paris: PUF.
- Mauranen, A. (2004). Corpora, Universals and Interference. In: Mauranen, A., Kujamäki P. (eds). *Translation Universals. Do they Exist?*. Amsterdam: John Benjamins, 65-82.
- Mauranen, A. (2006). Translation Universals. In: Brown, K. (ed). *Encyclopedia of Language and Linguistics*. 2nd edn, Oxford: Elsevier, 2006, 93-100.
- Mounin, G. (1963). *Les Problèmes Théoriques de la Traduction*. Paris: Gallimard.
- Munday, J. (2008). *Introducing Translation Studies. Theories and Applications*. London: Routledge.
- Neubert, A., Shreve, G. (1992). *Translation as Text*. Kent, OH: Kent State University Press.

- Newmark, P. (1988). *A Textbook of Translation*. London: Prentice Hall.
- Newmark, P. (1991). *About Translation*. Clevedon: Multilingual Matters.
- Newmark, P. (1991). The Virtues of Interference and the Vices of Translationese. In: idem. *About Translation*. Clevedon: Multilingual Matters, 78-86.
- Nilsson, P.-O. (2004). Translation-specific Lexicogrammar? Characteristic Lexical and Collocational Patterning in Swedish Texts Translated from English. In: Mauranen, A., Kujamäki, P. (eds). *Translation Universals. Do they Exist?*. Amsterdam: John Benjamins, 129-142.
- Pym, A. (1992). Translation Error Analysis and the Interface with Language and Teaching. In: Dollerup C., Loddegaard C. (eds). *The Teaching of Translation*. Amsterdam: John Benjamins, 279-288.
- Pym, A. (2008). On Toury's Laws of how Translators Translate. In: Pym, A., Shlesinger, M., Simeoni, D. (eds). *Beyond Descriptive Translation Studies*. Amsterdam: John Benjamins, 311-328.
- Pym, A. (2010). *Exploring Translation Theories*. London: Routledge.
- Renouf, A., Sinclair, J. (1991). Collocational Frameworks in English. In: Aijmer, K., Altenberg, B. (eds). *English Corpus Linguistics: Studies in Honour of Jan Svartvik*. London: Longman, 128-143.
- Rothe-Neves, R. (2003). The Influence of Working Memory Features on Some Formal Aspects of Translation Performance. In: Alves, F. (ed). *Triangulating Translation*. Amsterdam: John Benjamins, 97-119.
- Saridakis, I. (2000). Technical Translation Training. The Methodological Implications of New Technologies in the Approach of Scientific Terminology. In: Mejri, S., Baccouche T., Clas A., Gross G. (eds). *La Traduction: Diversité Linguistique et Pratiques Courantes. Actes du Colloque international "Traduction humaine, traduction automatique, interprétation" (TTIT 2000). Série Linguistique 11*, Tunis: Centre d'Études et de Recherches Économiques et Sociales [CERES], 175-182 [και στο: Σαριδάκης (2010). *Σώματα Κειμένων και Μετάφραση. Θεωρία και Εφαρμογές*. Αθήνα: Παπαζήση, Παράρτημα, 327-335].
- Saussure, F. de (1916/51995). *Cours de Linguistique Générale*. Paris: Payot [(1979). *Μαθήματα Γενικής Γλωσσολογίας*. Μτφση: Φ.Δ. Αποστολόπουλος. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση].
- Sinclair, J. (2004). *Trust the Text. Language, Corpus and Discourse*. London: Routledge.
- Slobin, D. (1996). From "thought and language" to "thinking for speaking". In: Gumperz, J., Levinson, S. (eds). *Rethinking Linguistic Relativity*. Cambridge: CUP, 70-97.
- Stubbs, M. (1996). *Text and Corpus Analysis*. Oxford: Blackwell.
- Stubbs, M. (2006). Corpus Analysis: The State of the Art and Three Types of Unanswered Questions. In: Thompson, G., Hunston, S. (eds). *System and Corpus. Exploring Connections*. London: Equinox, 15-36.
- Tatilon, C. (1986). *Traduire. Pour une Pédagogie de la Traduction*. Toronto: GREF.
- Toury, G. (1985). A Rationale for Descriptive Translation Studies [second version]. In: Hermans, T. (ed). *The Manipulation of Literature: Studies in Literary Translation*. London: Croom Helm, 16-41.
- Toury, G. (1995). *Descriptive Translation Studies and Beyond*. Amsterdam: John Benjamins.
- Vanderauwera, R. (1985). *Dutch Novels Translated into English. The Transformation of a 'Minority Literature'*. Amsterdam: Rodopi.
- Vinay, J.P., Darbelnet, J. (1977). *Stylistique Comparée du Français et de l'Anglais*. Paris: Les Éditions Didier.
- Weinreich, U. (1953). *Languages in Contact*. New York: Publications of the Linguistic Circle of N.Y.
- Zauberga, I. (2001). Discourse Interference in Translation. *Across Languages and Cultures*. 2.2(2001), 265-276.

- Βαλεριάνου, Θ. (2011). *Η Πραγματολογία κατά τη μετάφραση κειμένων Γεωπολιτικής*. Μεταπτυχιακή Διπλωματική Εργασία. ΠΜΣ Επιστήμη της Μετάφρασης, Ιόνιο Πανεπιστήμιο (αδημοσίευτη).
- Κωστοπούλου, Γ. (2010). Το Όνομα και η Φύση των Μεταφραστικών Σπουδών, του James S. Holmes. Εισαγωγικά Σχόλια και Μετάφραση. *Dictio* (Επιστημονική Επετηρίδα 2008-2009. Τ.Ξ.Γ.Μ.Δ. Κέρκυρα: Ιόνιο Πανεπιστήμιο). 3(2010), 83-107.
- Κωστοπούλου, Γ., Σαριδάκης, Ι.Ε. (2003). Κειμενογλωσσολογία και Μετάφραση: Ο Παράγοντας της Προθετικότητας και η Συμβολή του στη Μεταφραστική Διαδικασία. *Πρακτικά του 6ου Διεθνούς Συνεδρίου Ελληνικής Γλωσσολογίας*. Ρέθυμνο: Πανεπιστήμιο Κρήτης, Εργαστήριο Γλωσσολογίας.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (1985). *Γλωσσολογικές Σχολές. Ευρωπαϊκός και Αμερικανικός Δομισμός*. Αθήνα.
- Μπαμπινιώτης, Γ. (2010). Διαχρονία και δυναμική συγχρονία: Αφιέρωμα στον André Martinet. *Γλωσσολογία*. 18(2010), 1-9 [<http://glossologia.phil.uoa.gr>].
- Μπατσαλιά, Φ., Σελλά, Ε. (2010). *Γλωσσολογική Προσέγγιση στη Θεωρία και τη Διδακτική της Μετάφρασης*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Σαριδάκης, Ι.Ε. (2010). *Σώματα Κειμένων και Μετάφραση. Θεωρία και Εφαρμογές*. Αθήνα: Εκδόσεις Παπαζήση.
- Σαριδάκης, Ι.Ε. (2011). Παράλληλα και Συγκρίσιμα Σώματα Κειμένων στη Μετάφραση: Θεωρητικός Προβληματισμός, Ερευνητικοί και Διδακτικοί Στόχοι. *Civitas Gentium*. 1.1(2011), 159-187 [<http://cg.turkmas.uoa.gr>].
- Σελλά, Ε. (2001). *Διγλωσσία και Κοινωνία. Η Ελληνική Πραγματικότητα*. Αθήνα: Προσκήνιο.